

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 25.04.1996

KOM(96) 106 endelig udg.

96/0082 (COD)

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS OTTENDE DIREKTIV
OM BESTEMMELSER VEDRØRENDE SOMMERTID

(forelagt af Kommissionen)

KOMMISSIONENS RAPPORT TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET OM
ANVENDELSEN AF SOMMERTID I DEN EUROPÆISKE UNION

**FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS OTTENDE DIREKTIV
OM BESTEMMELSER VEDRØRENDE SOMMERTID**

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS OTTENDE DIREKTIV OM BESTEMMELSER VEDRØRENDE SOMMERTID

BEGRUNDELSE

1. De fleste medlemsstater indførte sommertid i løbet af halvfjerdserne; andre havde indført den tidligere.

Fællesskabslovgivningen (første rådsdirektiv fra 1980)¹ trådte i kraft i 1981 og havde som eneste mål gradvis at harmonisere sommertidens begyndelse og dens ophør. Baggrunden for fællesskabslovgivningen om harmonisering af perioden med sommertid er, at der er behov for at fjerne de hindringer for varers og tjenesteydelsers frie bevægelighed, som de forskellige nationale bestemmelser om sommertid kunne skabe.

2. Dette mål blev delvis nået, idet det kun var begyndelsestidspunktet, der blev harmoniseret i alle medlemsstater. I de forskellige direktiver var der anført to ophørstidspunkter. Det ene var den sidste søndag i september i medlemsstaterne på kontinentet, og den anden den fjerde søndag i oktober i Irland og Det Forenede Kongerige. Den fuldstændige harmonisering af perioden med sommertid blev endelig gennemført med vedtagelsen af det 7. direktiv 94/21/EF af 30. maj 1994², hvori det fastsættes, at sommertiden fra 1996 og indtil 1997 begynder den sidste søndag i marts og afsluttes den sidste søndag i oktober i alle medlemsstaterne uden undtagelse.

3. Som den havde forpligtet sig til det over for Europa-Parlamentet og Rådet ved vedtagelsen af det 7. direktiv, iværksatte Kommissionen flere initiativer med henblik på at uddybe spørgsmålet. Der blev i 1995 gennemført en omfattende undersøgelse af virkningerne af anvendelsen af sommertiden og den halvårige tidsændring i forhold til energiforbruget, den offentlige sundhed, arbejdsvilkårene og levemåden, landbruget, miljøbeskyttelsen, trafiksikkerheden og turist- og fritidsindustrien. Desuden blev de organisationer, der repræsenterer de sektorer, der berøres af sommertiden samt de sammenslutninger, der var for eller imod sommertiden, rådspurgt. Konklusionerne fra undersøgelsen og de bemærkninger, som de berørte sektorer har fremsendt, er samlet i en rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet. Det fremgår af denne rapport, at de rådspurgte sektorer enstemmigt anerkender behovet for at forsætte den fuldstændige harmonisering og fortsat at anvende den tidsplan for sommertiden, der blev indført ved det 7. direktiv for årene 1996 og 1997.

¹ EFT nr. L 205 af 07.08.1980, s. 17

² EFT nr. L 164 af 30.6.1994, s. 1

4. De kontakter, der har været til medlemsstaternes eksperter, har vist, at der ikke var nogen af medlemsstaterne, som på nuværende tidspunkt havde til hensigt at undlade at anvende sommertid. Desuden har næsten alle europæiske tredjelande i årenes løb indført sommertid og fortsætter med at anvende den i henhold til de datoer, der er fastsat i Den Europæiske Union.

På denne baggrund foreslår Kommissionen, at harmoniseringsarbejdet fortsættes, og at det derfor fastsættes, på hvilke datoer og tidspunkter sommertiden skal begynde og ophøre i hele Unionen efter 1997. Desuden foreslås det, at denne tidsplan fastsættes for fire år, således at de berørte sektorer, især transport og kommunikation, kan fastlægge deres fartplaner for en tilstrækkelig lang periode.

5. Da der principielt er tale om en aktion, der skal lette tjenesteydelserne inden for transport og kommunikation, falder den ind under delt kompetence.

Direktiv 94/21/EF af 30. maj 1994 indeholder allerede bestemmelser om, at den harmonisering, der er foreslået i dette udkast, skal være gældende i 1996 og 1997. Alle medlemsstater er omfattet. På et møde med medlemsstaternes repræsentanter, der blev afholdt den 16. oktober 1995, gik medlemsstaterne ind for en fortsættelse af denne harmoniseringsforanstaltning på fællesskabsplan.

I henhold til artikel 4 i det nuværende 7. direktiv skal Rådet inden den 1. januar 1997 vedtage den ordning, der skal gælde fra og med 1998.

Det foreslåede direktiv bygger på traktatens artikel 100 A, som det også var tilfældet med det fjerde, femte, sjette og syvende direktiv.

Proceduren med fælles beslutningstagning i henhold til traktatens artikel 189 B er derfor påkrævet.

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS OTTENDE DIREKTIV
OM BESTEMMELSER VEDRØRENDE SOMMERTID

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 100A,

under henvisning til forslag fra Kommissionen¹

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg²,

i henhold til fremgangsmåden i traktatens artikel 189 B³, og

ud fra følgende betragtninger:

Ved Europa-Parlamentets og Rådets syvende direktiv 94/21/EF af 30. maj 1994 om bestemmelser vedrørende sommertid⁴ indførtes i hele Fællesskabet en fælles dato og et fælles klokkeslæt for sommertidens begyndelse i 1995, 1996 og 1997 i det syvende direktiv blev der opretholdt to forskellige datoer for sommertidens ophør i 1995, hvoraf den ene gjaldt for medlemsstaterne bortset fra Irland og Det Forenede Kongerige og den anden for Irland og Det Forenede Kongerige, medens der blev indført en fælles dato og et fælles klokkeslæt for sommertidens ophør i 1996 og 1997;

eftersom medlemsstaterne anvender bestemmelser om sommertid, er det vigtigt for det indre markeds funktion, at der fastsættes en fælles dato og et fælles klokkeslæt for, hvornår sommertiden begynder og ophører i hele Fællesskabet;

i henseende til subsidiaritetsprincippet forekommer en aktion fra Fællesskabets side nødvendig for at sikre en fuldstændig harmonisering af datoerne med henblik på at lette transport og kommunikation;

det tidspunkt for sommertidens ophør, som medlemsstaterne anser for mest hensigtsmæssigt, er slutningen af oktober, og denne dato bør derfor fastholdes;

i henhold til artikel 4 i syvende direktiv skal Rådet inden den 1. januar 1997 på forslag af Kommissionen vedtage den ordning, der skal gælde for 1998;

på grund af de geografiske forhold bør de fælles bestemmelser for sommertiden ikke gælde for medlemsstaternes oversøiske territorier;

af hensyn til fastlæggelsen af fartplaner bl.a. inden for transport og kommunikation vil det være formålstjenligt at fastsætte datoerne for sommertiden for en tilstrækkelig lang periode, og der bør derfor vedtages bestemmelser for 1998, 1999, 2000 og 2001 -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

1

2

3

⁴ EFT nr. L 164 af 30.6.1994, s. 1

Artikel 1

I dette direktiv forstås ved "sommertid" den periode af året, hvor uret stilles 60 minutter frem i forhold til tiden resten af året.

Artikel 2

I hver af medlemsstaterne begynder sommertiden i årene 1998, 1999, 2000 og 2001 kl. 1.00 om morgenen, verdenstid (GMT), den sidste søndag i marts, dvs.:

- i 1998: den 29. marts
- i 1999: den 28. marts
- i 2000: den 26. marts
- i 2001: den 25. marts.

Artikel 3

1. I hver medlemsstat slutter sommertiden i årene 1998, 1999, 2000 og 2001 kl. 1.00 om morgenen, verdenstid (GMT) den sidste søndag i oktober, dvs.:

- i 1998: den 25. oktober
- i 1999: den 31. oktober
- i 2000: den 29. oktober
- i 2001: den 28. oktober.

Artikel 4

Den ordning, der skal gælde fra 2002, vedtages inden den 1. januar 2001 på forslag af Kommissionen, som fremsættes inden den 1. januar 2000.

Artikel 5

Dette direktiv gælder ikke for medlemsstaternes oversøiske territorier.

Artikel 6

Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 31. december 1997. De underretter straks Kommissionen herom.

Når medlemsstaterne vedtager disse love og administrative bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

Artikel 7

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Europa-Parlamentets vegne

På Rådets vegne

KOMMISSIONENS RAPPORT TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET OM
ANVENDELSEN AF SOMMERTID I DEN EUROPÆISKE UNION

Kommissionens rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om anvendelsen af sommertid i Den Europæiske Union

Indledning

I forbindelse med vedtagelsen af det 7. direktiv 94/21/EF af 30. maj 1994 om bestemmelser vedrørende sommertid¹ forpligtede Kommissionen sig over for Europa-Parlamentet og Rådet til at gøre spørgsmålet om sommertid til genstand for en grundig undersøgelse i samarbejde med repræsentanter for de berørte miljøer og nationale eksperter fra medlemsstaterne samt at aflægge rapport herom til Europa-Parlamentet og Rådet.

Denne rapport tilsigter at gøre status over spørgsmålet og især de økonomiske og ikke-økonomiske virkninger af overgangen fra sommertid til vintertid og vice versa samt selve anvendelsen af sommertiden. Den skal desuden tjene som grundlag for den diskussion, som vil opstå i forbindelse med behandlingen af forslaget til det ottende direktiv, som skal være vedtaget inden den 1. januar 1997 i henhold til artikel 4 i det syvende direktiv.

Den bygger især på konklusionerne fra en stor undersøgelse, som Kommissionen iværksatte i første halvår af 1995², om evalueringen af virkningerne af sommertiden især inden for følgende områder: energiforbrug, folkesundhed, arbejdsvilkår og levevis, landbrug, miljøbeskyttelse, trafikssikkerhed og turist- og fritidsindustrien. Desuden omfatter denne rapport også bemærkninger fra de berørte sektorer og sammenslutninger for eller imod sommertiden, som er blevet konsulteret skriftligt og opfordret til at deltage i en høring, der blev afholdt den 25. september 1995 i Bruxelles.

I. Historisk baggrund for sommertiden

Det er nu 20 år siden sommertiden blev indført i Den Europæiske Union og i næsten alle europæiske tredjelande. I denne forbindelse bør det understreges, at sommertiden oprindeligt blev indført i de fleste medlemsstater ved en national beslutning. Således var Det Forenede Kongerige og Irland i 1916 de første lande, der indførte denne ordning, efterfulgt af Italien i 1966 og Frankrig i 1976. Forbundsrepublikken Tyskland og Danmark var blandt de sidste, der tilsluttede sig ordningen i 1980.

I slutningen af 1970'erne begyndte og sluttede sommertidsperioden imidlertid ikke samtidig i de forskellige lande, hvilket gav store forstyrrelser for transport og kommunikation. Situationen blev væsentligt forværret i perioden 1976-1980, og Rådet pålagde derfor Kommissionen at fremsætte forslag, der gik ud på at harmonisere datoer og tidspunkter for begyndelsen og afslutningen på sommertidsperioden. Det første direktiv, som fastsatte fælles begyndelses- og ophørsdatoer for den pågældende periode for 1981 og 1982 blev vedtaget i Rådet den 22. juli 1980³. Imidlertid var der i Rådets andet direktiv af 10. juli 1982⁴ en fælles begyndelsesdato (sidste søndag i marts) og to ophørsdatoer, nemlig dels den sidste søndag i september for medlemsstaterne på kontinentet, dels

¹ EFT nr. L 164 af 30.6.1994, s. 1

² ADAS, Consultant, Guildford, Det Forenede Kongerige, 1995

³ EFT nr. L 205 af 7.8.1980, s. 17

⁴ EFT nr. L 173 af 19.6.1982, s. 16

slutningen af oktober for Det Forenede Kongerige og Irland. Disse bestemmelser blev opretholdt ved de efterfølgende direktiver indtil 1995. I det syvende direktiv, som for første gang blev vedtaget i fællesskab af Europa-Parlamentet og Rådet i henhold til den fælles beslutningsprocedure, blev der igen indført en fuldstændig harmonisering af tidspunktet for sommertidsperioden for 1996 og 1997. Bestemmelserne i det 7. direktiv indeholder samme begyndelsesdato, sidste søndag i marts, men har også samme ophørsdato, nemlig den sidste søndag i oktober, i alle Unionens medlemsstater uden undtagelse.

II. Anvendelse af sommertiden i Den Europæiske Union

1. Generelle bemærkninger

Der bør skelnes mellem sommertidssystemet og tidszonerne. I Den Europæiske Union er der tre tidszoner: vesteuropæisk tid (verdenstid, VT), mellemeuropæisk tid (VT + 1 time) og østeuropæisk tid (VT + 2 timer). Imidlertid svarer den tid, der normalt er gældende i de forskellige medlemsstater, ikke nødvendigvis til den tidszone, som de geografisk tilhører.

I denne forbindelse skal det understreges, at fastsættelsen af den normalt gældende tid, udelukkende falder ind under den enkelte medlemsstats kompetence.

Hvad angår den fuldstændige harmonisering af tidsrummet for sommertiden, der blev indført ved bestemmelserne i det syvende direktiv, skal det bemærkes, at den træder i kraft fra og med 1996. De manglende erfaringer gør, at man hverken kan sammenligne eller evaluere virkningerne af det nye system.

2. Anvendelse af sommertid og de økonomiske og ikke-økonomiske virkninger

Den undersøgelse, der blev iværksat i første halvdel af 1995, havde til formål at afklare spørgsmålet på grundlag af undersøgelser, der er foretaget enten nationalt, på europæisk eller internationalt plan af private eller offentlige organer, og hvis videnskabelige værdi var veldokumenteret. Desuden havde det rådgivningsfirma, der skulle gennemføre undersøgelsen, til opgave at kontrollere værdien og troværdigheden af de data, der var indsamlet og i givet fald ajourføre de foreliggende oplysninger for hvert enkelt område.

For at fremhæve fordele og ulemper ved sommertidsordningen i sig selv og ændringen af tiden to gange om året (overgang til sommertid og til vintertid) og bl.a. de økonomiske og ikke-økonomiske virkninger ved ordningen, lagde man i undersøgelsen imidlertid vægt på at undersøge flere arbejdshypoteser med hensyn til tidssituationen i Unionens medlemsstater og som følge af at der var blevet bedt om en undersøgelse af de mulige ulemper ved den gældende ordning samt om forslag til løsninger, som kunne afhjælpe disse ulemper.

Der er tale om tre valgmuligheder:

- Valgmulighed 1: status quo, dvs. opretholdelse af den sommertidsordning, som er blevet anvendt hidtil i alle Unionens lande,
- Valgmulighed 2: status quo for alle lande på kontinentet, men vedtagelse af VT + 1 for Irland og Det Forenede Kongerige
- Valgmulighed 3: Ophør af sommertidsordningen i alle lande i Unionen og vedtagelse af VT-tiden + 1 i Irland og Det Forenede Kongerige.

I denne rapport gives der derfor en gennemgang for hvert behandlet område af de vigtigste konklusioner i undersøgelsen og i givet fald den særlige holdning, som de forskellige sektorer og rådspurgte organisationer har fremlagt.

2.1. Energiforbruget

Hovedmotivet for at indføre sommertid i slutningen af 70'erne var at mindske energiforbruget, og især at mindske forbruget af elektrisk lys om aftenen.

Undersøgelsen viser, at sommertiden påvirker energiforbruget ved at ændre efterspørgslen efter belysning og opvarmning især tidligt om morgenen i april og maj. Det ser ud til, at den svage stigning i energiforbruget, der er konstateret om morgenen ved overgangen til sommertiden, bliver mere end opvejet af det tydelige fald i energiforbruget om aftenen. Desuden giver bygningernes evne til at oplagre varme mulighed for at holde denne stigning inden for minimale grænser. Det skal bemærkes, at husholdningernes forbrug har en større virkning på energiefterspørgslen, bl.a. vedrørende belysning, end forbruget i den industrielle, kommercielle og offentlige sektor. Dette kan forklares ved, at kontorer, butikker eller lagre normalt er permanent belyst, nogle gange meget sent, eller endog hele natten i visse tilfælde, uanset hvilket tidssystem der anvendes. Desuden sker der en mærkbar besparelse inden for husholdningerne i forbruget af energi i weekenden som følge af den ændrede adfærd, idet folk står senere op og udfører aktiviteter i det fri.

De sammenslutninger, der er imod sommertiden, påpeger, at de finansielle virkninger af energibesparelserne er meget små. Belysningsbesparelserne, som ifølge ACHE's⁵ beregninger synes at ligge på ca. 27-36 kWh/år pr. husholdning, menes at blive opvejet eller endog oversteget af det øgede energiforbrug som følge af opvarmningssektoren, den øgede kørsel om aftenen, klimaanlæg og endnu større forbrug af elforbrugende glødelamper. De belgiske sammenslutninger mod sommertiden anfører tilsvarende argumenter uden at fremsende taloplysninger. Med hensyn til de rådspurgte industrisektorer er der ingen af disse, der har fremlagt oplysninger om dette emne.

På baggrund af de forskellige hypoteser konkluderes det i undersøgelsen, i modsætning til ACHE's skøn, at det daglige fald i energiefterspørgslen hos husholdningerne om aftenen i perioden med sommertid inden for rammerne af valgmulighed 1 i betydelig grad overstiger den lille stigning i efterspørgslen, der skyldes folk, der står tidligt op om morgenen. Derimod påvirkes efterspørgslen i den industrielle, kommercielle og offentlige sektor stort set ikke, fordi den gevinst, der opnås som følge af de lysere aftener, mistes som følge af de mørkere morgener om foråret lige efter overgangen til sommertid og inden tilbagegangen til den normale tid om efteråret.

På denne baggrund er det muligt at slutte, at sommertiden giver en vis fordel i forhold til det samlede regnskab for energiforbruget. Denne fordel vil gå tabt, hvis man vælger valgmulighed 3. Af samme årsag vil vedtagelse af valgmulighed 2 for Irland og Det Forenede Kongerige medføre et yderligere fald i energiforbruget i disse to lande.

⁵ Fransk sammenslutning imod sommertid

2.2. Folkesundheden

Det vigtigste helbredsargument, der oftest nævnes imod sommertidsordningen, vedrører ændringen i døgnrytmen bl.a. ved overgangen fra vintertid til sommertid og omvendt, som for nogle giver søvnproblemer og eventuelt humorsvingninger. Det ser imidlertid ud til, at overgangen til sommertiden om foråret er vanskeligere end ændringen af tiden om efteråret. De fleste undersøgelser viser imidlertid, at de negative virkninger i forbindelse med ændringen af tiden, er forbigående og højst varer 3 uger. Desuden ser det ud til, at de problemer, der opstår ved ændringen af tiden, skyldes andre vanskeligheder, som ikke primært er knyttet til sommertiden. F.eks. kan det anføres, at problemet med at falde i søvn skyldes den hurtige forøgelse af den periode, hvor det er lyst om aftenen, og ikke ændringer i døgnrytmen. Endelige synes eksperterne at være enige om, at sommertidsordningen ikke medfører væsentlige virkninger for helbredet. Derudover bemærker eksperterne, at de lysere aftener øger udøvelsen af fysiske og sportslige aktiviteter, som er gode for helbredet, uanset hvilken aldersgruppe i befolkningen der er tale om.

I denne forbindelse understreger de sammenslutninger, der er imod sommertiden både i Belgien og i Frankrig, at der især er vanskeligheder hos små børn, ældre og syge. Disse vanskeligheder skyldes især ved overgangen til sommertiden den tidsforskel, der er for solnedgangstidspunktet, som efter sigende skulle medføre, at børnene sover mindre, og at der sker en nedgang i de intellektuelle evner, og i sommertidsperioden, vanskeligheder med at falde i søvn, som følge af at det i længere tid er varmt om aftenen. ACHE anfører endog, at lægemiddelforbruget stiger ved ændringen af tiden, men der er ikke nogen eksisterende medicinske undersøgelser, der er i stand til at kunne henføre dette udelukkende til ændringen af tiden, idet der er andre parametre, der kan påvirke dette forhold.

Da det således viser sig, at alle de negative virkninger er begrænsede, forbigående og går over efter to til tre uger, er det muligt at slutte, at sommertidsordningen i sig selv samt den ændring af tiden, der følger heraf, ikke har alvorlige eller varige virkninger for helbredet.

2.3. Arbejdsvilkår

Hvad angår arbejdsvilkårene har man i undersøgelsen især uddybet virkningerne af sommertidsordningen hovedsagelig i sektorer som byggeri, handel, kommunikation og transport. Disse sektorer beskæftiger arbejdstagere, hvis arbejdsdag er inddelt i faste arbejdstider eller skiftende arbejdstider, og hvis aktiviteter for nogles vedkommende foregår indendørs og for andre udendørs. De dækker derfor en række tilstrækkeligt brede situationer til, at der sikres en tilstrækkelig repræsentativitet. Man har samlet den foreliggende litteratur om emnet og undersøgt spørgeskemaer, der er blevet udsendt til forskellige ministerier i medlemsstaterne og en række virksomheder og erhvervssammenslutninger, og dette har givet et tydeligt indtryk af situationen i de forskellige sektorer.

Byggesektoren påvirkes især af det tidspunkt, hvor solen står op, og hvor den går ned, idet de fleste aktiviteter skal ske ved højlys dag og med en vis temperatur i omgivelserne. Imidlertid synes flertallet i sektoren ikke at være imod en opretholdelse af sommertidsordningen i det omfang, det er muligt at ændre arbejdstiderne, så man kan drage fordel af den længere tid med lys sidst på eftermiddagen og kompensere ulempen ved for mørke morgener, bl.a. i de første uger efter ændringen af tiden i foråret, samt ulempen ved den stærke varme først på eftermiddagen i højsommeren. Der skal imidlertid skelnes mellem den holdning, der er kommet til udtryk på kontinentet til fordel for status quo (valgmulighed 1), mens en stor del af sektoren i Det Forenede Kongerige ikke ville være imod en opretholdelse af sommertidsordningen og tilpasning af VT-tiden

1 1 (valgmulighed 2). Sammenslutningerne mod sommertiden understreger på deres side ulemper ved den dobbelte sommertid i visse lande på kontinentet og understreger, at pauserne bliver forskubbet, så arbejdet skal påbegyndes igen, når solen står højest på himlen, dvs. på det varmeste tidspunkt af dagen.

Med hensyn til handel og kommunikation synes der generelt ikke at være vanskeligheder i disse sektorer, og de udtaler sig ikke udtrykkeligt for eller imod sommertidsordningen som sådan. Derimod understreger alle sektorer, især transportsektoren, at det er vigtigt at harmonisere tidspunktet for sommertidens begyndelse og ophør bl.a. for at lette fastlæggelsen af jernbanekøreplaner (den europæiske køreplanskonference) og fastlæggelsen af ankomst- eller afgangstidspunkter for fly (IATA⁶ og ACE⁷). Derimod er repræsentanterne for de pågældende sektorer for så vidt angår tidsforskellen generelt positiv over for en udligning af tidsforskellen, og dette skyldes især mulighederne for at lette kommunikationen og rejser inden for Unionen. F.eks. anfører de organisationer, der repræsenterer luftfartsselskaberne (IATA og ACE) samt jernbaneselskaberne som European Passengers Services, som betjener London, Paris og Bruxelles med EUROSTAR-linjen, at der er vanskeligheder for rejsende, der kommer fra Det Forenede Kongerige f.eks. i forbindelse med deltagelse i møder tidligt om morgenen på kontinentet, idet de er nødt til at tage af sted dagen før, så de får ekstraudgifter, hvorimod de let vil kunne foretage den samme rejse men i modsat retning på samme dag.

De andre sektorer har ikke anført, at der var væsentlige vanskeligheder i forbindelse med sommertiden, bortset fra landbrugssektoren (jf. 2.5. landbrug).

I forhold til de tre valgmuligheder, der er foreslået i undersøgelsen, ser det således ud til, at repræsentanterne for byggesektoren i landene på kontinentet er enige om en opretholdelse af status quo, dvs. valgmulighed 1. Med sommertidsordningen giver dagslyset mulighed for at arbejde længere eller at udøve udendørsaktiviteter efter arbejdstid. Det er kun de mørkere morgener, som udgør et mindre problem i de første uger efter overgangen til sommertid i foråret. Repræsentanterne for sektoren i Det Forenede Kongerige har lidt mere blandede følelser over for valgmulighed 2, også selv om de nye metoder giver større fleksibilitet. Endelig foretrækker organisationer i sektorer som handel, bankvæsen og kommunikation en valgmulighed uden tidsforskel, selv om de ikke specificerer, om de er for eller imod en egentlig sommertidsordning. Disse organisationer foretrækker derfor valgmulighed to eller tre som følge af de fordele, der er ved at harmonisere tiden i Unionens medlemslande.

2.4. Levevilkår og fritid

Hvad angår levevilkår og fritiden er der store sociokulturelle forskelle både inden for befolkningen i en medlemsstat og mellem medlemsstaterne indbyrdes. De forskellige former for levevis og aktiviteter skyldes dels de klimatiske forskelle og forskellene i løbet af året mellem tidspunktet for solopgang og solnedgang. I forhold til befolkningerne i de sydlige medlemsstater har indbyggerne i Nordeuropa færre muligheder for fritidsaktiviteter udendørs i ugens løb om vinteren, men

⁶ IATA: International Air Transport Association

⁷ ACE: Association des Companies aériennes de la Communauté européenne

flere muligheder om sommeren. Da dagstemperaturen om sommeren er højere i de sydlige lande, udøver befolkningerne i højere grad fritidsaktiviteter efter solnedgang, når det bliver køligere. Derfor får flytningen i sommertidsperioden af en times dagslys fra om morgenen til om aftenen en direkte indflydelse på fritidsmulighederne.

Meningsundersøgelser viser, at en stor del af befolkningen sætter pris på forlængelsen af perioden med dagslys i løbet af sommertidsperioden. Denne virkning føles især i de sydlige lande, hvor de lyse timer om aftenen er kortere end i de nordligere lande. De flere lyse timer får den befolkningsgruppe, som foretrækker at komme hjem, inden det er mørkt, til at gå mere i byen og at udøve udendørsaktiviteter. Det gælder bl.a. for børn, kvinder og ældre. De undersøgelser, der er gennemført i forbindelse med undersøgelsen, viser i denne forbindelse en øget udøvelse af sports- og andre aktiviteter, og det gælder alle lande i Unionen.

Sammenslutningerne imod sommertiden har gjort opmærksom på visse negative virkninger for fritidsaktiviteterne. ACHE anfører, at ordningen har ulemper i forbindelse med udøvelse af fritidsaktiviteter om morgenen, først på eftermiddagen, i den varme periode om aftenen, hvis der er tale om aktiviteter, der er afhængige af faste åbningstider og endelig om natten, for aftenforestillinger som omfatter fyrværkeri og lyd- og lysshow. Desuden vil der være ulemper for personer, der som følge af sommertiden får for lidt søvn, og derfor er nødt til at hvile ud i weekenden i stedet for at komme ud om morgenen. Der er imidlertid nærmere tale om en opfattelse end resultatet af en præcis undersøgelse. Andre, som f.eks. den belgiske sammenslutning imod sommertiden (den flamske og den vallonske sektion), understreger, at om sommeren udnytter landbrugerne det ekstra dagslys til at fortsætte høstarbejdet til meget sent om aftenen. Derfor bliver deres fritidsmuligheder snarere begrænset end udvidet i modsætning til resten af befolkningen, idet de beslutter at udnytte den ekstra time til at arbejde.

Undersøgelsen konkluderer, at hvad angår landene på kontinentet, vil opretholdelse af status quo (valgmulighed 1) give flere fordele end valgmulighed 3 (ophør af systemet), for i det sidste tilfælde vil dette medføre et tab på 1/4 times dagslys om aftenen fra marts til oktober og det vil dermed mindske mulighederne for fritidsaktiviteter ved dagslys. For Det Forenede Kongerige og Irland vil valgmulighed 2 derimod give en times ekstra dagslys pr. dag hele året rundt. Valgmulighed 3 for disse to lande vil udelukkende give større muligheder for fritidsaktiviteter i fem måneder, dvs. fra november til marts.

2.5. Landbrug

Landbruget er et erhverv, der omfatter flere former for aktiviteter, som bl.a. er afhængige af årstiden og det tidspunkt på dagen, hvor de udføres. Derfor spiller dag-soltiden som følge af den indflydelse, den har på temperaturen og luftens og jordens fugtighedsgrad, en afgørende rolle i forbindelse med dyrkningen og høsten af afgrøder. Tidens påvirkning er ligeledes også stor inden for opdræt af kvæg og mælkeproduktion, idet andre aktiviteter kan udføres på et hvilket som helst tidspunkt af dagen.

Imidlertid er der sket store ændringer inden for landbruget i Europa i de sidste 30 år. Især har den øgede mekanisering gjort det muligt at mindske antallet af ansatte, og anvendelsen af intensive dyrkningsmetoder har bevirket, at landbrugets ydelser og mælkeproduktionen er steget. Den deraf følgende bedre fordeling af arbejdet og øget produktivitet har ændret organisationen og den tid, der er nødvendig for at udføre arbejdet. Hvad angår selve dyrkningen bemærker man, at den maksimale

arbejdsbyrde ligger mellem juli og oktober, dvs. i den periode hvor det er sommertid. Der er tale om aktiviteter i forbindelse med høstning om sommeren og såning først på efteråret. Derfor vil enhver ændring af tiden, som medfører en forlængelse eller afkorting af arbejdsdagen, indebære en ændring af arbejdssædvanerne for landbrugets ansatte.

I forbindelse med høringen anførte repræsentanten for COPA (Comité des Organisations Professionnelles Agricoles de la Communauté Européenne), at man havde visse bekymringer i forbindelse med virkningerne af sommertiden, bl.a. den eventuelle forringelse af planterne, hvis arbejdet ikke blev udført på det rigtige tidspunkt samt virkningerne for kvæget, som skal fodres og malkes med regelmæssige mellemrum.

Undersøgelsen når frem til den konklusion, at anvendelsen af sommertiden ikke har nogen negativ virkning for de fleste landbrugsaktiviteter. Det meste af det arbejde, som for at blive udført tilfredsstillende er afhængig af soltiden, udføres om sommeren, dvs. på den årstid, hvor der er mest dagslys, selv om dette er længere om morgenen i de sydlige lande og om aftenen i de nordlige. Det er imidlertid meget vanskeligt at vurdere virkningen af selve sommertiden på landbobefolkningens arbejdsvilkår og fritidsmuligheder. De ansatte i landbruget, især høstarbejdere, er afhængig af de betingelser, der stilles, som følge af hvornår høsten er moden og de meteorologiske forhold. Dette betyder, at landbrugerne i høstperioden er nødt til at arbejde på alle tidspunkter af dagen herunder også sent om aftenen eller i weekenden, uanset hvilket tidssystem der er gældende.

Som konklusion anføres det i undersøgelsen, at det kun er få landbrugsaktiviteter på kontinentet, der vil blive påvirket, hvis man opgiver sommertidsordningen som foreslået i valgmulighed 3. I så fald vil landbobefolkningens fritidsmuligheder, ligesom befolkningen i andre sektorer såsom byggeriet, blive mindsket med tab af 1 times dagslys om aftenen. Derfor går landene på kontinentet snarere ind for valgmulighed 1. I Det Forenede Kongerige og i Irland vil vedtagelse af valgmulighed 3 kunne medføre visse ulemper tidligt om morgenen. Desuden vil valgmulighed 2 gøre det nødvendigt at foretage visse tidsjusteringer for det arbejde, der skal gennemføres på et bestemt tidspunkt. Imidlertid vil de negative virkninger af den ene eller den anden valgmulighed være meget små og blive opvejet af andre fordele.

2.6. Miljøbeskyttelse

Selv om sommertiden ikke har nogen direkte indflydelse på miljøet, bør man i denne forbindelse analysere, hvor stor den indirekte virkning er.

Undersøgelsen har især beskæftiget sig med den eventuelle virkning af sommertiden dels for dannelsen af ozon dels for udstødningen fra vejktøret.

Hvad angår ozondannelsen er denne afhængig af flere faktorer, herunder de meteorologiske forhold og befolkningstætheden i den pågældende geografiske zone, dvs. om der er tale om en landzone eller en byzone. Desuden afhænger ozonkoncentrationen på et givet sted og et givet tidspunkt blandt flere forskellige faktorer af den horisontale og vertikale transport af ozonen og de rummæssige variationer af ozonen samt variationer i rummet af solstrålernes intensitet samt styrken af nedbrydningsprocesserne. Koncentrationen er derfor forskellig afhængig af tid og sted. De resultater, der er opnået for en by som Paris, kan således ikke ekstrapoleres for andre områder i Frankrig eller Europa. I betragtning af fænomenets kemiske kompleksitet konkluderes det i undersøgelsen, at der er for mange ubesvarede spørgsmål, og at nedsættelsen af ozondannelsen ikke

er afhængig af, om der bliver indført eller ophævet en særlig tidsordning, men snarere af at emissionerne af primære forurenende stoffer reduceres ved kilden.

Hvad angår bilernes virkning for miljøet i sommertidsperioden er der to forhold, der skal tages hensyn til, dels katalysatorer dels den øgede vejtrafik som følge af de hyppigere rejser i fritiden. Hvad angår det første forhold spiller den omgivende lufts temperatur en væsentlig rolle, når motoren startes, idet den påvirker den tid, der er nødvendig, for at motoren og katalysatoren når op på optimale driftsvilkår. I sommertidsperioden varer den periode, det tager at varme katalysatoren op, længere med de ovenfor nævnte konsekvenser, idet temperaturen er lavere om morgenen, som følge af at det er tidligere på dagen. Hvis man således sammenlægger al den kørsel, der foregår tidligt om morgenen, kan fremrykningen med 1 time i begyndelsen af april medføre, at der i højere grad udledes forurenende stoffer. Dette problem vil formentlig blive væsentlig reduceret med indførelsen af nye generationer af katalysatorer.

Endelig kan det diskuteres, om den længere periode med dagslys, mens det er sommertid, kan ændre fritidens tilrettelæggelse og f.eks. medføre en øget biltrafik sidst på eftermiddagen, som kan betyde en stigning i emissionerne. I denne forbindelse synes den undersøgelse, som Université Libre de Bruxelles har udført vedrørende "virkningen af sommertiden på energiforbruget og bilernes foto-oxydante forurening i Belgien" at der sker en vis stigning, som varierer meget afhængig af, hvilket år der er tale om. Desuden synes disse forskelle at antyde, at vejrforholdene spiller en vigtigere rolle end sommertiden i forbindelse med den øgede trafik på visse tidspunkter, som under alle omstændigheder svarer til trafik, hvis formål og virkninger er blevet analyseret i punkt 2.2., 2.4. og 2.8.

2.7. Trafiksikkerhed

I forbindelse med undersøgelsen er der blevet udarbejdet en statistisk metode til vurdering af tidens indflydelse på antallet af trafikulykker, afhængig af de tre valgmuligheder, der er anført i begyndelsen af dokumentet.

Det forsøg, der blev gennemført i Det Forenede Kongerige mellem 1968 og 1971 med indførelse af "British Standard Time" (VT + 1) havde vist, at der var mulighed for at forbedre trafiksikkerheden ved at tilpasse tiden. Tilpasningen af sommertiden til at gælde for hele året betød, at man fik en time yderligere med dagslys om aftenen mod en time mere med mørke om morgenen. Der blev registreret en stigning i antallet af ulykker om morgenen, men det samlede antal ulykker faldt. Disse ændringer kan forklares ved, at ulykkesraten er højere i mørke end ved dagslys. Derfor vil en flytning af 1 times dagslys fra om morgenen til om aftenen på et tidspunkt, hvor der er flest ulykker, medføre et fald i antallet af disse ulykker. Til gengæld er der andre, der indvender, at der er sekundære faktorer, såsom glatte veje om morgenen i myldretidstrafikken og øget trafik som følge af den ekstra times dagslys om aftenen, der kunne modvirke tidssystemets virkninger. I undersøgelsen anføres det, at sådanne virkninger ikke har nogen afgørende betydning, idet det britiske forsøg mundede ud i et fald i det samlede antal ulykker.

Med henblik på undersøgelsen blev der udarbejdet en statistisk model for at simulere virkningerne af en ændring af tidssystemet i de forskellige lande i Unionen ud fra en analyse af de resultater, der var blevet registreret i forbindelse med de britiske forsøg. Denne model behandlede de data, der vedrørte antallet af ulykker i hvert af de lande, som havde fremsendt oplysninger, samt resultatet af undersøgelser, hvor man havde evalueret ulykkesfrekvensen om dagen og om natten. Således viste undersøgelsen, at valgmulighed 3 (ophør af sommertid) ikke i nogen væsentlig grad ville ændre antallet af ulykker i Danmark, Norge og i Spanien, som var de eneste lande, der havde fremsendt fuldstændige oplysninger om antallet af ulykker afhængig af tidspunkt på dagen. Når

modellen anvendes på Det Forenede Kongerige, viser den, at valgmulighed 2 ville medføre et fald på 0,75% i antallet af kvæstede og 1,73% i antallet af dræbte eller alvorligt kvæstede. Endelig viste stimuleringen vedrørende valgmulighed 3, at nedgangen i antallet af ulykker i Det Forenede Kongerige ville svare til halvdelen af den nedgang, der ville blive resultatet af valgmulighed 2.

2.8. Turist- og fritidsindustrien

For at opveje manglen på specifikke undersøgelser af dette emne blev der gennemført en undersøgelse i alle lande, men svarprocenten var meget lav.

Med hensyn til sportsaktiviteter er det klart, at det øgede dagslys om aftenen bevirker, at der i højere grad udøves friluftssport. Det franske sportsministerium anfører, at der sker en stigning i sportsudøvelsen, når tiden ændres i foråret. Det samme mener nogle britiske sportsorganisationer, som finder, at en times ekstra dagslys absolut vil være til fordel for friluftssport. På samme måde fremmes udøvelsen af andre udendørsaktiviteter i perioden med sommertid.

Hvad angår turist- og kulturelle aktiviteter som besøg på kunstgallerier og museer er disse ikke afhængige af dagslyset, idet disse forskellige steder generelt har faste åbningstider hele året. Hvad angår visse historiske monumenter, forlystelsesparker eller offentlige parker, synes en times ekstra dagslys om aftenen at ville kunne øge besøgstallet. Til gengæld ser det ud til at teatre, biografer og biblioteker faktisk registrerer et fald i besøgstallet i sommermånederne.

Hvad angår befolkningens holdning ser det ud til, at den længere lyse periode i slutningen af dagen i højere grad får ældre til at udøve aktiviteter uden for hjemmet, idet de har mulighed for at nå hjem, inden det bliver mørkt. Denne observation gælder også for børn og unge.

Som konklusion anføres det i undersøgelsen, at det ekstra dagslys i slutningen af dagen fremmer turismen og friluftssaktiviteter. De pågældende industrier i landene på kontinentet udnytter de fordele, som status quo giver (valgmulighed 1), som valgmulighed 3 (ophør af sommertid i disse lande) ville få dem til at miste. I Irland og i Det Forenede Kongerige anfører turist- og fritidssektoren de samme grunde til i høj grad at gå ind for valgmulighed 2.

2.9. Økonomisk analyse

Ud over analysen af fordele og ulemper ved sommertiden har undersøgelsen forsøgt at fastlægge, hvilken økonomisk virkning sommertiden har på alle de pågældende sektorer og at fremhæve de fordele, der er ved den ene eller den anden valgmulighed for alle lande. Dette skøn over de økonomiske fordele er imidlertid nødvendigvis baseret på en lang række hypoteser. Derfor skal de tal, der er anført i undersøgelsen, kun betragtes som vejledende.

En række områder drager global fordel af sommertidsordningen. Der er hovedsagelig tale om fritids- og turistindustrien og dertil knyttede industrier, folkesundheden og trafiksikkerheden. Derimod opvejer fordele og ulemper hinanden eller er uden stor betydning inden for landbruget, energisektoren og miljøet.

Hvad angår fritidsaktiviteter har undersøgelsen beregnet antallet af ekstra timer med dagslys som følge af de forskellige valgmuligheder, og man har forsøgt at sætte tal på de fordele, som de forskellige valgmuligheder giver. Det fremgår heraf for Irland og Det Forenede Kongerige, at valgmulighed 2 i forhold til valgmulighed 1 vil give tre ugers ekstra fritid ved dagslys. På grundlag af en værdi af 1 ECU pr. time og pr. husholdning, vil dette betyde en årlig økonomisk gevinst, der i undersøgelsen evalueres til 6 716 mio. ECU for Det Forenede Kongerige og 332 mio. ECU for Irland. Valgmulighed 3 vil give en mindre fordel, som evalueres til 1 655 mio. ECU for Det Forenede Kongerige og 107 mio. for Irland. For landene på kontinentet vil valg af mulighed 3 i forhold til mulighed 2 få en negativ virkning. Således vil man i Paris f.eks. miste 214 timers dagslys pr. år efter kl. 17, hvilket vil betyde et økonomisk tab på 4 817 mio. ECU. Den samme beregning viser, at valgmulighed 3 vil betyde et tab på 21 033 mio. ECU for de 13 lande på kontinentet.

Turist- og fritidsindustrien i Irland og i Det Forenede Kongerige ville med valgmulighed 2 få en væsentlig fordel, som Hillman-rapporten skønnede til at være på 1 200 mio. ECU årligt, dvs. ca. 4% af denne industris samlede indkomst. Derimod vil vedtagelse af valgmulighed 3 medføre et årligt tab på 6 240 mio. ECU for industrien i de 13 lande på kontinentet.

Desuden er en **harmonisering af tiden** en positiv faktor for de rejsende. På nuværende tidspunkt har landene i Central- og Vesteuropa en harmoniseret tid. Derfor vil disse lande ikke få nogen ekstra fordel ud af valgmulighed 2 eller 3. De lande, der vil få størst fordel, er Det Forenede Kongerige og Irland, for begge muligheder vil fremme trafikken og handelsaktiviteterne med landene på kontinentet. Det er således i undersøgelsen blevet vurderet, at den finansielle gevinst som følge af en harmonisering af tiden vil ligge på mellem 0 ECU for en person, som ikke foretager nogen rejse, og flere 100 ECU for en person, som regelmæssigt rejser i Europa, og endog over 10 mio. ECU for de store virksomheder. Desuden er det i undersøgelsen blevet beregnet, at harmoniseringen ville udgøre en finansiell gevinst for disse to lande på 626 mio. ECU årligt og på 308 mio. ECU årligt for de øvrige medlemsstater, hvilket betyder en samlet gevinst på 934 mio. ECU for de 15 lande i Den Europæiske Union.

Hvad angår **folkesundheden** har man i undersøgelsen bl.a. beregnet, at de ekstra muligheder for at udøve fysiske aktiviteter og sportsaktiviteter som følge af valgmulighed 2 ville mindske risikoen for hjertesygdomme med 5% og gøre det muligt at spare 335 mio. ECU årligt i Det Forenede Kongerige, mens valgmulighed 3 kun ville betyde en nedgang på 1%. I henhold til de samme beregninger ville valgmulighed 3 for de 13 øvrige lande i Unionen betyde en stigning i sundhedsudgifterne, som skønnes at være på 1 410 mio. ECU.

Hvad angår **trafiksikkerheden** vurderes det i undersøgelsen, at udgifterne til trafikulykker i Det Forenede Kongerige vil falde med 180 mio. ECU ved valgmulighed 2 og med 100 mio. ECU ved valgmulighed 3. For de øvrige lande i Unionen har det meget lille sammenlignelige statistiske materiale, der foreligger, ikke gjort det muligt præcist at vurdere den finansielle virkning, men man formoder, at valgmulighed 3 for dem ville betyde en stigning i udgifterne i forbindelse med ulykker.

Konklusion

Alle de resultater, der er opnået i forbindelse med undersøgelsen, samt de observationer, som er blevet fremsendt til Kommissionen, tyder på, at der i en lang række tilfælde er en tendens til, at sektorerne går ind for en opretholdelse af sommertidsordningen i Den Europæiske Unions lande og nabolandene.

Undersøgelsen viser, at ændringen af tiden to gange om året ikke medfører store vanskeligheder, selv om det viser sig, at en række personer får visse ulemper som følge af ændringen.

For kontinentaleuropa udgør valgmulighed 1, dvs. status quo, en tilfredsstillende ordning, idet den bevarer de vigtige økonomiske fordele ved sommertiden for så vidt angår fritid, turisme, offentlig sundhed og trafiksikkerhed på vejene. I forhold til valgmulighed 1 vil valgmulighed 3 økonomisk være negativ inden for alle disse områder.

Desuden viser undersøgelsen, at Irland og Det Forenede Kongerige vil kunne drage stor fordel af at vedtage den tid, der er fastsat i de 13 øvrige lande i Den Europæiske Union. Disse to lande vil opnå de samme fordele, som de øvrige lande på kontinentet, bl.a. inden for de områder, der er nævnt tidligere. Endelige konkluderes det i undersøgelsen, at en sådan harmonisering også vil være til fordel af alle lande i Unionen bortset fra Det Forenede Kongerige og Irland.

Alle de sektorer, der er blevet rådspurgt, især i forbindelse med den høring, som Kommissionens tjenestegrene tilrettelagde, er enige om, at der er behov for at opretholde en perfekt harmonisering af datoer og tidspunkter for sommertidens begyndelse og afslutning i alle lande i Unionen. Dette element er især vigtigt for sektorer som transport, turisme og kommunikation. Det er derfor vigtigt at fortsætte harmoniseringen og fortsætte med at anvende den tidsplan for sommertidsperioden, der er fastsat i det syvende direktiv, dvs. samme begyndelsesdato i marts og samme afslutningsdato i oktober i alle Unionens lande.

Som konklusion er det væsentligt at understrege, at Kommissionens opgave i forbindelse med sommertiden begrænser sig til at harmonisere tidsplanen for sommertidsperioden, for så vidt medlemsstaterne erklærer, at de er enige om, at der er behov for fortsat at anvende ordningen. Enhver beslutning om ændring af det gældende tidssystem i hver enkelt medlemsstat hører udelukkende under disse landes beslutningsområde.

KOM(96) 106 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

12 07

Katalognummer : CB-CO-96-114-DA-C

ISBN 92-78-01619-5

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer
L-2985 Luxembourg